

INES BOROVIĆ: XSENOFOLK

Ulaskom u VR instalaciju „Mint me, I'm an Artist!“, kolektiva Xsenofemme i Nike de la Lonche, nailazim na metalna kolica za kupovinu, a suton-ružičasta aura koja me obavija pretvara nabavku u jedno nesvakidašnje iskustvo. Uspinjem se po razinama trgovine, dok oko mene lebde dijelovi ženskih tijela, depersonalizirani karnalni artikli obilježeni tetovažama ili pjegicama (Girl, so confusing...). Pred očima mi sijevnu degutantne scene iz filma *The House That Jack Built*, ali umjesto sveopćeg nihilizma, ovi groteskni lebdeći, dematerijalizirani dijelovi tijela itekako ukazuju na snažnu materijalističku podlogu u radu Ines Borović. Virtualna stvarnost, kao imerzivna tehnologija, prikladan je i promišljen odabir formata umjetničkog rada jer čin uranjanja i stapanja, u temeljima te tehnologije, ukazuje na nerijetko brisanje granica između korisnika i algoritama namijenjenih iskorištavanju njihovih podataka. Instalacija „Mint me“ djeluje baš suprotno, koristi kvalitetu imerzivnosti kako bi nas trgnula iz te 'uspavanosti', dok nas bestjelesni, računalno-izmijenjeni glasovi autorica informiraju o prekarnim radnim uvjetima izvedbenih umjetnica i mogućnostima uprežanja učinaka kripto tržišta u postizanje nekih drugačijih ciljeva.

Djelujući na sjecištu performansa i novih medija, odnosno sveprožimajućih digitalnih alata, autorica u duhu ksenofeminizma zagovara stratešku upotrebu postojeće tehnologije u preoblikovanju i izgradnji svijeta oko nas, kako materijalnog tako i onog kibernetičkog. Njezinu umjetničku praksu nije moguće promatrati izvan snažne feminističke optike i tema poput djevojaštva, seksualnosti i romantične ljubavi, ženskog tijela i autonomije. Koristeći alate nastale u naglašeno tehnomaskulinoj klimi Silicijske doline, Borović raspliće neke posve drugačije narative. Tako primjerice u radu „Why Wouldn't You Date Me?“, upotrebom aplikacije za upoznavanje, eksplicitno gejmificira iskustvo odlaska na spoj kako bi ukazala na inherentnu proračunatost i determiniranost ovih rituala, koji u europskom kontekstu, u sličnoj formi, ali zaogrnuti ruhom viteškog ideala romantične ljubavi, datiraju još iz srednjeg vijeka. Jabuka koju je mlada žena poklanjala svom odabraniku, kao jedini znak i gesta autonomije, danas se simbolično ljeska s pozadina naših telefona čija *screen time* upozorenja uporno ignoriramo. Fenomenološko tijelo biva poništeno i srasta s uređajem koji postaje glavno sučelje stvaranja romantičnih, seksualnih i emotivnih veza.

Umjetnički rad Ines Borović obilježen je i spojem nasljeđa tradicionalne sredine iz koje autorica dolazi te suvremenih umjetničkih strujanja i tehnologija. Motivi lokalnog folklora ispričani su suvremenim tehnologijama i feminističkim, emancipatornim jezikom, a sadrže i naglašenu kritiku kapitalističkog sustava u kojem se ti društveni rituali odvijaju. Performativna komponenta, odnosno korištenje vlastitog tijela, gotovo je uvijek prisutno i nabijeno kritičkim potencijalom u smislu provociranja, traženja, progovaranja. Tako u uvodnom performansu „I do not dream of network, I dream of rest and compassion“ kojim dočekuje publiku na otvorenju, autorica parafrazira u formi internetskih

GALERIJA KARAS

memeova obilno dijeljenu izreku – *I do not dream of labour*. Gen Z populacija ne traži posao iz snova i odbija sanjati o radu.

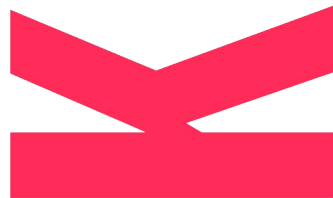
Dovodeći posjetitelje u nelagodnu situaciju, autorica ih suočava s realnošću izvedbene umjetnice koja stalno iznova daje i gubi dio sebe u radnom procesu. Tematiziranjem radnih uvjeta umjetnika_ica, neizvjesnosti i sagorijevanja, ona nastoji osvijestiti publiku i u njoj probuditi empatiju. Nije nebitno da je Borovac obrazovanjem dizajnerica, i to upravo u području socijalnog dizajna, polja koje itekako informira njezin umjetnički rad.

Autoričin vlastiti identitet na neki je način rascijepljen između hrvatskog i nizozemskog, što se zrcali i u njezinom radu. U instalaciji „Crossing Fences“ Borovac komparativno sagledava privatnost iz nizozemske i južnihrvatske perspektive, istražujući kako kulturne norme i kodovi definiraju naš stav prema izlaganju i skrivanju naših tijela i privatnih života. Sučeljavajući dva materijala različitih svojstava, umjetnica propituje odnos promatrača i promatranih, egzibicionista i voajera protestantske, odnosno katoličke provenijencije.

Projekt „She Posted Happily Ever After“ povezuje Matovilku, iliti Rapunzel, i takozvane *tradwives*, dva 'bajkovita' scenarija koja serviraju jednu opasnu ideologiju, obećavajući zaštićenost i neopterećenost kakvu je, na kraju krajeva, nudio i Modrobradi. Kroz fenomen *tradwives* (tradsupruga) ukazuje se na paradoks monetizacije ženske pasivnosti, submisivnosti i domesticiteta, koji kao da je ispao iz noćnih mora Betty Friedan. No sve te kućanice, majke, domaćice broje milijune pratitelja na društvenim mrežama i ustvari itekako zarađuju, nudeći svoje savršene živote i 'tekuća tijela' (*liquid bodies*) kao kockicu šećera uz gorku reakcionarnu poruku kojom nas šopaju.

Ines Borovac na to *svajpa* lijevo i odbija izvoditi kako bi zadovoljila publiku ili društvene konvencije. Svojim nas radom beskompromisno vraća u prostorno-vremenske koordinate u kojima se nalazimo, a umjesto 'slobode od', zagovara 'slobodu da' alatima od kojih više ne možemo pobjeći aktivno redizajniramo našu zbilju.

Ana Bedenko

GALERIJA KARAS